

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תזו"מ

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כב

(תרגום הפשי)



יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לזכות

הו"ח ר' אברהם אהרן שיחי' פלאטקין,

ליום הולדתו, ח' אייר

הו"ח ר' דוד שיחי' קייגען,

ליום הולדתו, ט' אייר

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. „זאת תורת הזב“

לאחר הפרשיות העוסקות בדיני הזב¹, איש כי תצא ממנו שכבת זרע², הנידה³ והזבה⁴, מסיימת התורה ואומרת בסוף הפרשה: „זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע... והדוה בנדתה והזב את זובו לזכר ולנקבה...“.

על כך מפרש רש"י: „זאת תורת הזב, בעל ראייה אחת ומהו תורתו. ואשר תצא ממנו שכבת זרע, הרי הוא כבעל קרי טמא טומאת ערב. והזב את זובו, בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה“.

מסבירים המפרשים⁵, שההכרח של רש"י לפרש שב„זאת תורת הזב“ אין הכוונה ל„תורת הזב“ שאודותיה דובר לפני כן בפרשה, אלא על „בעל ראייה אחת“, אשר „תורתו“ נאמרת בפסוק כאן – „ומהו תורתו, ואשר תצא ממנו שכבת זרע“ – הוא מכך שהתורה שבה ואומר בפסוק הבא, „והזב את זובו לזכר“.

לפיכך מסביר רש"י, ששני פסוקים אלו⁶ – „זאת תורת הזב ו„הזב את זובו“ – עוסקים בשני ענינים:

(א) ב„זאת תורת הזב“ מדובר אודות „בעל ראייה אחת“, והתורה מפרידה בינו לבין הזב בכלל, משום שחלה עליו הלכה אחרת – „ומהו תורתו“ – של „בעל ראייה אחת“ – „הרי הוא כבעל קרי“.

(ב) ב„והזב את זובו“ מדובר אודות „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה“⁷.

ב. הקשיים על פירוש רש"י

אך יש להבין: על פירוש זה, שמדובר כאן על שני סוגים – „בעל ראייה אחת“ ו„בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“ – מתעוררים מספר קשיים לפי הפשט⁸, כי:

(א) מדוע כתובה „תורתו“ של בעל ראייה אחת רק בסוף הפרשה, לאחר הסוגים האחרים, ולאחר הפסוק⁹ „והזרתם את בני ישראל מטומאתם...“, ולא לפני כן, בדיני זב או בעל קרי¹⁰, ובמיוחד שהוא גם בעל ראייה אחת, ולא ייתכן „שתי ראיות“ אלא אם כן היתה קודם „ראייה אחת“?

(ב) לפי זה יוצא, שאת המילים „זאת תורת“ יש להסב לשני הצדדים¹¹: לגבי „תורת הזב“ הכוונה במילים אלו היא לתורה הבאה לאחור מכן, שהיא „תורת הזב“, ולגבי „והדוה בנדתה והזב את זובו...“ הכוונה של „זאת תורת“ היא לנאמר לפני כן („המפורשת למעלה“).

(ג) לפי זה הסיכום של כל הפרשיות הקודמות כלל איננו מתאים לסדר שבו הן מופיעות: פרשת הזב כתובה לפני „איש כי תצא ממנו שכבת זרע“ ונדה, ואילו כאן נאמר „והזב את זובו“ (כשהכוונה בכך, לפי רש"י, היא לזב אשר תורתו „מפורשת למעלה“) לאחור „והדוה בנדתה“ –

ואין מובן: מדוע מסביר רש"י (שדרכו היא

(8) אף שלאידך – לפי פרש"י יומתק זה שהפסוק (לב) מסיים „לטמאה בה“ – שלכאורה תיבות אלו מיותרות – כי כונת הפסוק היא לפרש תורת הזב, שהוא טמא („לטמאה בה“) כמו „ואשר תצא ממנו גו“ (אבל – רש"י לא העתיק תיבות אלו בפירושו (אף שמסיים פירושו „טמא טומאת ערב“), ומשמע שאין זו הוכחת רש"י לפירושו). (9) טו, לא.

(10) וגם: מסיימת לשון רש"י „ומהו תורתו. ואשר תצא ממנו גו“ משמע, שכונת רש"י היא (לא להקיש זב לואשר תצא ממנו גו' – כמו ש במפרשי רש"י ותו"כ כאן – כ"א) שה„ואי“ ד„ואשר תצא ממנו גו“ הוא כמו „ואי הביאור“ (ראה רש"י שמיני י, יט וברא"ם שם. שיחת ש"פ שמיני תשמ"א), שאינו גלאטיק (=חלק) כ"כ כבפש"מ. ובפרט בנדוד, שבפסוק שלאח"ז נמנו עוד סוגים (בהמשך לפסוק זה), והוא"ו בהם היו וא"ו המוסיף.

(11) ראה ס' וזכרון כאן.

לעילוי נשמת

אי"א נו"נ עוסק בצ"צ

איש אמת תם וישר מלאכתו מלאכת שמים

הרה"ח הרה"ת ר' מנחם אהרן

ב"ר יוסף הכהן ע"ה

ראדאל

אהוב לבריות וחביב לכל אדם

קיבל את כולם בסבר פנים יפות

אוהב שלום ורודף שלום

זכה להיות שליח כ"ק אדמו"ר מה"מ

מסר נפשו לעניני חנוך עטה"ק

קירב משפחות רבות לתורה ומצוות

נטע הכרת הבורא ע"י גילוי נפלאות הבורא

לתלמידים הרבה באהבה

זכה לגדל ולראות בנינים ובני בנינים

דור ישרים יבורך

עוסקים בתורה ומצוות בדרכי החסידות

ומהם שלוחי המלך

נפטר ביום שני לסדר וטיהרו הכהן

כ"ח ניסן ה'תשע"ז

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י משפחתו שיחו

(1) פרשתנו טו, ב ואילך.

(2) שם, טז ואילך.

(3) שם, יט ואילך.

(4) שם, כה ואילך.

(5) ראה רא"ם, ס' הוכרז ובאר יצחק כאן. וראה קרבן אהרן לתו"כ כאן.

(6) ופירושי רש"י על ב' הפסוקים הם המשך אחד.

(7) כפרש"י לעיל (טו, ג) מ„מדרשו“. וראה בארוכה לקמן בפנים.

מסיק רש"י שמדובר כאן על שני סוגים של „זב“ – בדומה¹⁷ להסברו של רש"י לפני כן על ההבחנה הנ"ל בין „בעל שתי ראיות“ לבין „בעל שלש ראיות“ מכפילות הלשון בשני הפסוקים שם: „מנה הכתוב הראשון ראיות שתיים... זב מבשרו זובו... ומנה הכתוב השני ראיות שלש... בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו“ –

וכיון שבשני פסוקים אלו ביחד מוזכר הביטוי „זב“ שלש פעמים, לכן מסיק רש"י, שהכוונה ב„זאת תורת הזב“ היא ל„בעל ראיה אחת“ וב„הזב את זובו“ הכוונה היא ל„בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“.

אך קשה להסביר כך, משום שכפילות הלשון כאן – „והזב את זובו“ אינה מעוררת כל כך קושי לפי הפשט, אלא זה בדומה ובהמשך לכפילות הלשון של „והדהוה בנדתה“¹⁸, ואין מקום לומר, שמשום כך צריך רש"י להסביר פירוש דחוק כל כך, ולומר שזהו הפשט של „זאת תורת הזב ואשר...“.

בנוסף לכך: אף אם נאמר שכפילות הלשון „והזב את זובו“ מעוררת בכל זאת קושי לפי הפשט, הרי אופן הלימוד, שכפילות זו רומזת לשני סוגים, הוא כמדרש,

כפי שאומר רש"י לפני כן¹⁴ לגבי ההבחנה בין „שתי ראיות“ לבין „שלש ראיות“, הנלמדת מ„מנה הכתוב... ראיות שתיים... ראיות שלש“, שאין זה „פשוטו“ אלא „מדרשו“ –

וכך צריך היה רש"י להדגיש כאן שפירושו זה הוא „מדרשו“.

ד. „זאת תורת“ – כל הסוגים מהקל אל הכבד

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

הביטוי „זאת תורת הזב“ הוא בדומה לנאמר „זאת תורת העולה... המנחה וגו“, שהכוונה

לפי פשוטו של מקרא¹², ששני הסוגים שבהם מדובר הם „בעל ראיה אחת“ ו„בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“. לכאורה, הוא היה צריך להסביר, ש„זאת תורת...“ זהו רק סיכום של הנאמר לפני כן, והכוונה של „זאת תורת הזב“ היא ל„בעל שתי ראיות“, ושל „הזב את זובו“ – „בעל שלש ראיות“¹³, כפי שרש"י כבר ציין לפני כן, בתחילת פרשת הזב¹⁴, שיש הבדל ביניהם: „שתיים לטומאה והשלישית מוקיאתו לקרבן“.

ואת העובדה שהתורה אינה מציינת את הזב בעל שלש הראיות במקומו – לפני „ואשר תצא ממנו...“ – אלא ביחד עם הזב, ניתן להסביר, שזאת משום שרק על שני אלו חל דין מיוחד, מפרידם משאר הסוגים¹⁵, שעליהם להביא קרבן¹⁶ כדי לכפר על טומאת הזיבה.

ג. „פשוטו“ או „מדרשו“?

לכאורה, ניתן היה לתרץ, שקשה כאן לרש"י כפילות הלשון – „והזב את זובו“ – שלא כפסוק הקודם ששם נאמר „זאת תורת הזב“, כשהביטוי „זב“ מופיע פעם אחת בלבד. ומכך

12) שמוזכר מובן שאין לומר שרש"י כותב זה מפני שכן הוא בתו"כ כאן – כי הלימוד בתו"כ [שבפסוק הוקש זב בין לבעל קרי ובין לדוה בנדתה כו' – ראה רבינו הלל וקרוב אחרון שם. מפרשי רש"י כאן] הוא ע"ד הדרוש (ובפרט שרש"י משנה מלשון התו"כ כאן – ראה ר"אם וגו"א כאן. וראה לקמן סעיף ח ואילך).

ברש"י פסחים (סו, ריש ע"ב) דפסוק „זאת תורת הזב“ איירי בבעל ראיה אחת „דלא מנה ביה בהאי קרא אלא חדא זיבה דאזלינן בתר מניינא דקרא כדאמרינן במגילה (ת, א) מנה הכתוב שתיים וקרא טמא כו" – והרי רש"י הביא לעיל (טו, ג) דרשה זו (כדלקמן סעיף ג).

אבל קשה לומר שזהו ג"כ הכרחו של רש"י כאן בפירושו עה"ת (וסומך על פירושו לעיל) – כי (נוסף לזה, שא"כ הול"ל ע"ז „ומדרשו“, כמ"ש לעיל שם על הדרשה (דמגילה) שהביא – הרי) ע"ד הפשט אין לדמות פסוקים (ים) דילן לפסוקים (ודרשה) דלעיל, כדלקמן הערה 26.

13) ולהעיר, שלגירסת ה"א"ם וגו"א בתו"כ כאן, הפסוק „זאת תורת הזב“ קאי (גם) על בעל שתי ראיות, ו„הזב את זובו“ (רק) על בעל שלש ראיות [ומ"ש בגו"א שזה שרש"י לא כתב כן הוא מפני „שפירש הפשט“ – הרי מסיים שזהו מפני ש„לפי פשוטו (ד)זאת תורת הזב איירי בבעל ראיה אחת“].

14) טו, ג.

15) ע"ד זה שהדין ד„ולאיש אשר ישכב עם טמאה“ נפרט כאן בפ"ע ושלא במקומו. וראה לקמן הערה 20.

16) טו, יד.טו. שם, כט"ל.

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' יקותיאל מנחם ע"ה
ב"ר שרגא שליט"א

ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו

לכ"ק אדמו"ר מה"מ

משגיח ומשפיע

בישיבת תומכי תמימים

ליובאוויטש המרכזית 770

ניהל הבית חב"ד

בנמלי התעופה

ובחברת „אל על“ במיוחד

וזכה שהרבי שלח המצות ע"י

ואמר עליו „אונזער יקותיאל“

נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770

והדפיסם ב"תקות מנחם"

ניהל "ועד המחנכים"

פעל במרץ בענייני שלימות הארץ

ראש מטה שירה וזמרה

לקבלת פני משיח צדקנו

קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם

השאיר דור ישרים יבורך

הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים

ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"

י"ב תמוז ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

17) ולא ממש, שהרי שם מנה הראיות, וכאן סוגים בזב. וראה לקמן הערה 26.

18) והרי רש"י לא פירש טעם כפל לשון זה – אף שיש פירושים ע"ד הדרש (ראה תו"כ עה"פ. שבת סו, ב. נדה נד, ב).

היא לכל סוגי העולות המנחות וכדומה¹⁹. לכן מסביר רש"י שנאכל כוללת התורה ורוצה לפרט את כל סוגי הוב, ולפי הסדר: מן הקל אל החמור²⁰.

לפי זה מובן מדוע אין התורה כותבת, והוב את זובו לזכר" במקום שמדובר אודות הוב לפני כן בפרשה, אלא ביחד עם „ולנקבה” – הוב ביחד עם הובה, מפני שעל שניהם חלה אותה חומרה.

אך לפי זה קשה: כאן נאמר בתחילה „תורת הוב”, לפני „ואשר תצא ממנו...” – „ואשר” בתוספת וא"ו – דבר המצביע על כך שגם ה„זב” כאן הוא פרט בתוך הסוג הכללי של „זב”. ולפי זה יוצא שיש זב אשר דינו קל יותר מ„ואשר תצא...”!

וכיון שאין לומר שוב בעל שתי ראיות יהיה שווה בדינו ובודאי שלא קל יותר מ„ואשר תצא...”²¹, הכרחי לומר שב„זאת תורת הוב” הכוונה היא ל„בעל ראיה אחת”.

ה. מנין שיש שני סוגים ב„והזב את זובו”?

אך יש להבין את דברי רש"י „והזב את זובו, בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה”:

מן הדיקוק בלשון רש"י „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות”²² שתורתן²³ מפורשת למעלה” מוכח, שלפי רש"י מדובר בפסוק „והזב את זובו” על שני סוגי זב²⁴. ואין מובן:

(19) פרש"י ויקרא ו, ב. שם, ז.

(20) ואף שמימים ב„ולאיש אשר ישכב עם טמאה” – אף שטומאתו אינה חמורה כ"כ כמו זב וזבה (שהרי אין צריך קרבן לכפר על טומאתו) – כי בזה יש גם איסור (כרת), ולהעיר מבחינה כאן (בטעם שסיים הכתוב עם „אשר ישכב עם טמאה”).

(21) שהרי זב חמור מבעל קרי, כמפורש בפרשת זב. ואין לומר שזב בעל שתי ראיות יהי קל מבעל קרי (שטמא אף בראי אחת).

(22) בדפוס ראשון ושני וכמה כתי" רש"י – תיבה זו ליתא.

(23) בדפוס שני וכמה כתי" רש"י – „שתורתו”. אבל בדפוס רש"י שלפנינו הוא ככפנים. ובא" מכת" רש"י (שתי" – שתורתם”).

(24) בבאר מים חיים (לאחי המהר"ל) כאן משמע,

כתוצאה מן ההסבר שהוזכר לעיל בסעיף ד' הכרחי לומר רק שב„זאת תורת הוב” מדובר אודות „בעל ראיה אחת”, וב„והזב את זובו” מדובר אודות זב שדינו חמור מ„ואשר תצא ממנו...”. ומ„והזבה בנדתה”²⁵. אך מנין נובע ההכרח לומר בפשטות הפסוקים כאן „והזב את זובו” כולל שני סוגים – „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות”²⁶?

לכאורה ניתן להשיב, שמכיון שרש"י כבר ציין לפני כן, כ„מדרשו”, שיש שני סוגי זב (שתי ראיות ושלוש ראיות), הוא מפרט כאן שוב את שני הסוגים הללו.

אך עדיין אין ברורה לשון רש"י „שתורתן מפורשת למעלה” – שדיניהם, כולל ההבדלים שביניהם²⁴, כבר „מפורשת למעלה”: צריך היה לומר, „שתורתן נדרשת למעלה”, כפי שרש"י בעצמו אומר „למעלה” שההבדל בין שתי ראיות לבין שלש ראיות איננו הפשט של הפסוקים, אלא „מדרשו”?

ו. „מדרשו” הכרחי לצורך „פשוטו”

ההסבר לכך הוא: רש"י מביא לפני כן את „ומדרשו”, שלא כבמקומות אחרים, שבהם לפי „מדרשו” שונה פירוש הפסוק לפי „מדרשו” מאשר לפי „פשוטו”, אלא, בענייננו, גם לפי

שמפרש שכונת רש"י היא (לא לב' סוגים בוב, כ"א) לבעל „ריבוי זיבות” (כנגוד ל„בעל רא' אחת”). ו„תורתן מפורשת למעלה” היינו הצד השווה בין בעל ב' וג' ראיות (שצריכים ז' נקיים).

אבל מאריכות לשון רש"י „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן כ"ו משמע, שכונתו לב' הסוגים שהוזכר לעיל בפירושו. ואולי היתה לפניו הגירסא שבדפוס שני דרש"י (הג"ל בהערה שלפנ"ו).

(25) או עכ"פ שקול כנדה. וראה רמב"ן סוף פרשתנו („על דרך הפשט”).

(26) במפרשים (רבינו הלל וקרובן אהרן לתו"כ כאן. רא"ם, גו"א ושפ"ח כאן) דג' זיבות שנאמרו כאן (בב' הפסוקים) מורות על בעל ג' זיבות. והוא ע"ד פרש"י לעיל טו, ג (וראה לעיל הערה 12). אבל ע"ד הפשט אינו דומה פרש"י לעיל לנדוד, כי בפסוק דילן („והזב את זובו”) נאמרו רק ב' זיבות (אף ש"ל שמצטרף ל„זאת תורת הוב”): משא"כ בפרש"י לעיל, שבהכתוב שאירי בעל שתי ראיות נאמרו ב' זיבות בפ"ע, ובכתוב שאירי בעל ג' ראיות – ג' ראיות בפ"ע.

ועוד ועיקר כפשוט – להוסיף בקיום המצוות בהידור, ובמיוחד בההידור במצות הצדקה (כללות כל המצוות)²⁸ ש„מקרב את הגאולה”²⁹.

וכדאי ונכון לקשר ההוספה בצדקה עם ההוספה בתורה בעניני משיח וגאולה – עי"ז שההוספה לצדקה היא מתוך כוונה לקרב ולזרוז את הגאולה, כיון שכוונה זו כשלעצמה היא חלק מלימוד התורה בעניני הגאולה – הלימוד (במחשבה – מזמן לזמן) דמאמר חז"ל „גדולה צדקה שמקרב את הגאולה”.

(משיחות ש"פ תודיע מצורע, ו' אייר תנש"א)



– ישתדלו (מזמן לזמן) להשתתף גם בהלימוד בעשרה, כדי שיהי' אצלם גם המעלה שע"י הלימוד בעשרה (ככפנים).

(28) ראה תניא פל"ו.

(29) ב"ב י"ד, א.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מסכת סוטה) ובמדרשים, וגם – ובמיוחד – בפנימיות התורה, החל מספר הזהר (ש"בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזהר כו' יפקון בי' מן גלותא ברחמים²¹), ובפרט בתורת החסידות (שע"י הפצת המעיינות חוצה אתי מר דא מלכא משיחא²²), בתורת רבותינו נשיאינו, ובפרט בתורתו (מאמרים ולקוטי שיחות) של נשיא דורנו – מעין ודוגמא והכנה ללימוד תורתו של משיח, "תורה חדשה מאתי תצא"²³, שילמד לכל העם פנימיות התורה (טעמי תורה), ידיעת אלקות (דע את אלקי אביך²⁴), כפס"ד הרמב"ם²⁵ ש"באותו הזמן. . יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כו" –

וההוספה בלימוד התורה בעניני משיח והגאולה (מלכות שבתפארת") היא הדרך ישרה" לפעול התגלות וביאת המשיח והגאולה בפועל ממש.

ועל של פועל באתי – ובודאי יעוררו ויפרסמו בכל מקום ומקום: כדי לפעול התגלות וביאת המשיח תיכף ומיד – על כאו"א מישראל (האנשים – הן יושבי אוהל (ישכר) והן בעלי עסק (זבולון), וכן הנשים והטף, כל חד וחד לפום שיעורא דילי") להוסיף בלימוד התורה (במיוחד) בעניני משיח וגאולה.

ומה טוב – שהלימוד יהי' (ברבים) בעשרה, כי, נוסף על המעלה ד"עשרה שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שר"י ביניהם²⁶, יש מעלה מיוחדת כשלומדים עניני משיח והגאולה ברבים בנוגע להתפעלות והשמחה ברגש הלב, שע"ז הולכת וגדלה ההשתוקקות והצפי' לביאת המשיח²⁷.

21) זח"ג קכד, ב – ברע"מ. הובא ונת' באגה"ק רסכ"ו.

22) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו.

23) ישע"י נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

24) דה"א כה, ט.

25) בסיום וחותרם ספרו "משנה תורה".

26) אבות פי"ג מ"ו. וראה אגה"ק סכ"ג.

27) ולכן, גם אלה שרוצים ללמוד בעיון ושקו"ט (ועד לחדש חידושי תורה בעניני משיח וגאולה), מתוך מנוחה וישוב הדעת, ע"י הלימוד לעצמו או בחברותא

„מדרשו“ זהה פירושו הפסוק ל„פשוטו“²⁷ („מדרשו“ היא בעיקר תוספת עוד ענין הנרמז בפסוק).

מצד שני, לא זו בלבד שהדרש „מיישב“ את הפשט, אלא הוא הכרחי לפי „פשוטו“²⁸, כי דוקא לפי הדרש (ובלשון רש"י²⁹ – אגדה ליישב פשוטו של מקרא), מוכנת ההרחבה בלשון הפסוק, התמוהה לפי „פשוטו“:

בתחילה³⁰ מופיעים שני פסוקים: „איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא. וזאת תהיה טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טומאתו היא“, ולאחר מכן, בפסוק הבא, מפורטים הדינים של טומאת הזב – „כל המשכב...“.

אין מובן: מדוע מפרידה התורה בין „וזאת תהיה טומאתו בזובו“ לבין דיני הטומאה – „כל המשכב...“ – באמצעות המילים „רר בשרו... או החתים בשרו...“, שאינן עוסקות בדיני טומאת הזב, אלא מתארות שני אופנים של זיבה (רר בשרו“ – „ריר שיוצא צלול“³¹, „החתים בשרו“ – „שיוצא עב וסותם את פי האמה“³¹) –

המילים „רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו“ היו צריכות להופיע, לכאורה, בפסוק הקודם: „איש כי יהיה זב מבשרו, רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו, זובו טמא הוא“, ורק לאחר מכן: „וזאת תהיה טומאתו כל המשכב...“?

על כך משיב „מדרשו“ – „מנה הכתוב ראשון... וקראו טמא... הכתוב השני... וקראו טמא“: בכך רומזת התורה לשני סוגים של זב, שטומאתם אינה זהה. ולכן הם כתובים בשני פסוקים נפרדים – „הכתוב הראשון... הכתוב השני“³² – וכל אחד מהם בנפרד „קראו טמא“, משום שטומאתם אינה זהה.

27) ראה עד"ז באר יצחק לעיל שם.

28) להעיר ממשנת (לקו"ש חכ"א ע' 33 ואילך) בביאור דברי רש"י (וארא ו, ט בסופו) „יתיישב המקרא על פשוטו... והדרשה תדרשו“, שכוונת רש"י בזה היא, שהפשט מכריח הדרש, ע"ש.

29) בראשית ג, ת.

30) טו, ב"ג.

31) פרש"י שם.

32) ע"פ המבואר בפנים יומתק טעם הוספה זו של רש"י (הראשון... השני) על לשון הש"ס (מגילה ת, א. גדה מג, ב).

מהם שני סוגי הזב, והיכן נרמז ההבדל שביניהם בפסוק? על כך אומר רש"י, שכל „זוב“ המוזכר בפסוק רומז לראיה נוספת. ולכן ה"כתוב הראשון" מדבר על בעל שתי ראיות, וה"כתוב השני" עוסק במי שראה שלש ראיות. יוצא, שפשוטו של מקרא מחייב, שאין לדרוש את כפילות הלשון, אלא שיש שני סוגים של זב – בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות.

ז. הבדלי הדינים הכרחי לפי הפשט

כיון ש„מדרשו“ בעניננו הוא הכרחי לצורך „פשוטו“, כדלעיל, מובן, שגם ההבדל בדין ביניהם, שמציין רש"י – „שתיים לטומאה והשלישית מזיקתו לקרבן“ – איננו רק ציטוט מלשון חז"ל³³, שאיננו נוגד לפשט, אלא הוא הכרחי לצורך הבנת פשוטו של מקרא.

וההסבר לכך הוא: כיון שהמילים „וזאת תהיה טומאתו“ מוסבות בפשטות למילים „טמא הוא“ הכתובות בפסוק הקודם, אודות בעל שתי ראיות, צריך לומר, שדיני הטומאה הכתובים בהמשך הפרשה חלים גם על בעל שתי ראיות³⁴.

הכרחי אפוא לומר, שהתוספת של בעל שלש ראיות לעומת בעל שתי ראיות איננה בעצם הטומאה ובצורתה – „טמא הוא“ – אלא בכך ש„שתיים לטומאה והשלישית מזיקתו לקרבן“³⁵. אין נאמר „מחייבתו קרבן“, אלא בלשון „זיקה“ שמשמעותה צורך בדבר חדש וצדדי.

ולפי זה מובנים דברי רש"י בסוף הפרשה „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה“, כי הבדל זה בין שתי ראיות לבין שלש ראיות הכרחי גם לפי „פשוטו“, כדלעיל. ולכן, כאשר רוצה רש"י לבאר תורתו

33) מגילה ונדה שם (בשנוי לשון קצת).

34) משא"כ ע"ד הדרש וההלכה, שיש לימוד מיוחד שבעל שתי ראיות צריך ז' נקיים (תו"כ פרשתנו טו, יג).

מגילה שם, א"ב).

35) אף שגם הקרבן שייך לטומאת הזב, שהרי בא לכפר מזובו (פרשתנו טו, טו) – מ"מ אינו דין בהטומאה (כמו הדינים שלפנ"ו).

של איזה „זב“ היא „מפורשת למעלה“³⁶ – ולא כבעל ראה אחת שתורתו כתובה רק בסוף הפרשה – הוא מציין את שני הסוגים של הזב.

ח. שני אופנים בהבנת מהות סוגי הזב

מן הענינים המופלאים בדרך ההלכה שבפירוש רש"י זה:

התוכן של דברי רש"י בסוף הפרשה מופיע ב„תורת כהנים“ על הפסוק, אך במספר שינויים, כפי שמבארים מפרשי רש"י³⁷. אך יש שינוי בניסוח ביניהם, אשר לא מצאתי שעומדים עליו, ויש לומר, שבהבדל זה טמון ענין עמוק, והבדל בין שיטת „תורת כהנים“ – הלכה – לבין פירוש רש"י – פשוטו של מקרא:

בתורת כהנים נאמר: „... זה שראה ראה אחת... זה שראה³⁸ שתי ראיות... זה שראה שלש ראיות“. ואילו רש"י משנה³⁹, ואומר: „בעל ראה אחת... בעל שתי ראיות... בעל שלש ראיות“.

כדי להבין זאת יש להקדים, שבגמרא⁴⁰ אנו מוצאים שני אופני לימוד על ההבדל שבין שתי ראיות לבין שלש ראיות:

(א) דרשת רבי סימאי⁴¹, שאותה מביא כאן רש"י⁴²: „מנה הכתוב שתיים וקראו טמא, שלש וקראו טמא, הא כיצד, שתיים לטומאה ושלש לקרבן“.

(ב) דרשת חכמים: „וזבו חדא, רר בשרו תרי, את זובו תלת, לימד על זב בעל שלש ראיות שחייב בקרבן. או החתים בשרו מזובו“.

(36) וזה גופא היא כוונת רש"י במ"ש „שתורתן מפורשת למעלה“ – שההכרח לפרש ד.והזב את זובו“ קאי על „בעל ב' ראיות ובעל ג' ראיות“, הוא (לא מלשון הכתוב כאן – כפירוש המפרשים שנסמנו בהערה 26 – כ"א) מפני „שתורתן מפורשת למעלה“, וכאן הוא הסך-הכל מהפירושים דלמעלה.

(37) רא"ם וגו"א כאן.
(38) בכמה דפוסים „זו שראתה“. אבל לכאורה צ"ל להגירסא שהובאה בפנים (שהרי קאי על זב).

(39) ביל"ש כאן גרים (בתוכ"ב): בעל שתי ראיות.
(40) נדה שם.

(41) דרשתו הובאה גם במגילה שם. וכן סתם בפיה"מ להרמב"ם ריש זבים.

(42) ראה בארוכה נחלת יעקב כאן.

טמא, מקצת זובו טמא, לימד על זב בעל שתי ראיות שטמא משכב ומושב“.

ויש לומר, שיש הבדל בין שני אופני הלימוד, לגבי מהותו של זב בעל שתי ראיות, שניתן להסבירה בשני אופנים⁴³:

(א) זב בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות הם שונים במהותם. טומאתו של בעל שתי ראיות אינה אותה טומאה כשל שתי הראיות של בעל שלש ראיות, אלא היא מהות שונה – שתי הראיות כשלעצמן מחייבות טומאת זב וספירת שבעה נקיים.

(ב) טומאתו של בעל שתי ראיות היא חלק מטומאת הזב בעל שלש ראיות. וכיון שהוא חלק בשלש ראיות, חל עליו גם חלק מדיני הטומאה של בעל שלש ראיות.

לפי זה ניתן לבאר את הנאמר בתרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק⁴⁴, „איש כי יהיה זב...“ – „חמא תלת זימני“, ואינו מוזכר כלל את דינו של בעל שתי ראיות: טומאתו של בעל שתי ראיות היא חלק מבעל שלש ראיות.

ט. ה„נפקא מינא“ להלכה למעשה

אחת התוצאות, שאפשר לומר, שנובעות מכך לגבי ההלכה למעשה היא⁴⁵: אם היתה הפסקה – יום – בין הראיה השלישית לבין שתי הראיות הראשונות – האם הן מצטרפות ביחד

43 ראה ע"ד * חקירה זו בשומרת יום כנגד יום, אם היא פרט בזבה גדולה או גדר בפ"ע – לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 111 ואילך (ע"ש באורך).

44 טו, ב.

45 גם י"ל שזוהי פלוגתת ר' יוסי וחכמים (זבים פ"א מ"ה) אם ראה אחת מרובה כשתים הוי כשתי ראיות, כמו ראה אחת מרובה כשלש שילפינן מקרא דהוי כג' ראיות, דלר"י אין הדין מבעל ג' נמשך לבעל ב' (פיה"מ להרמב"ם שם) – אף שלכאורה כש"כ הוא דמרובה כשתים צ"ל מתחלק לשתיים (כמ"ש במשנה אחרונה שם).

* אבל לא ממש. כי שם השאלה היא האם הענין דשומרת יום הוא מפני שהרא"י יכולה להצטרף ולהביא לידי זיבה גדולה: משא"כ בנדוד"ד, שדין טומאת זב בעל שתי ראיות הוא גם כשהרא"י היא מסוג אחר שאין שייך לצרפה לשלש ראיות – כי טומאת ב' ראיות היא גם אם רא"י הא' היתה באונס. משא"כ טומאת ג' ראיות להצריך קרבן היא רק אם רא"י הא' היתה ברצון (נדה לה. א. רמב"ם הל' מחזורי כפרה פ"ב ה"ה).

(דכולא“) כשמוכשרין מעשיו ותיקן כל הדברים . . רק פסולת שבסוף לבושו עדיין לא נתברר כו" מצד ענין הגלות – כמו רבי; ובדורנו זה – דור האחרון של הגלות, עקבתא דמשיחא, שכבר נסתיימו ונשלמו כל עניני העבודה שהיו צריכים להעשות במשך זמן הגלות – י"ל שכל בני"הם בדרגא זו.

והשאלה היא: כיון שכבר נסתיימו „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות“¹⁷ – מהי ה„דרך ישרה“ (הקלה והמהירה ביותר מבין כל דרכי התורה) שיבור לו האדם (כללות בני"ה) שגמר עניני העבודה כדי לפעול התגלות וביאת המשיח¹⁸?

. . . וביאור ה„דרך ישרה“ להתגלות וביאת המשיח ע"י „מלכות שבתפארת“ – בנוגע למעשה בפועל:

ובהקדמה – שכיון שמשיח צדקנו עומד לבוא תיכף ומיד, אבל עדיין לא בא בפועל, שלכן דרושה ההשתדלות האחרונה („סוף לבושיו“) של כאו"א מישראל להביא את המשיח, צריכה להיות הפעולה (לא ע"י מלכות בטהרתה, ענינו של מלך המשיח עצמו, אלא) ע"י „מלכות שבתפארת“, כלומר, ענינו של המשיח (מלכות) כפי שהוא בתורה (תפארת).

. . . ובפשטות: „תפארת“ – הו"ע לימוד התורה, ו„מלכות שבתפארת“ – הוא לימוד התורה בעניני מלך המשיח ובעניני הגאולה שנתבארו בריבוי מקומות¹⁹,

– בתורה שבכתב (ובפרט „בדברי הנביאים . . שכל הספרים מלאים בדבר זה“²⁰) ובתורה שבעל פה, בגמרא (ובפרט במסכת סנהדרין ובסוף

(17) תניא רפ"ז.

(18) ומתחיל מהתגלות וביאת המשיח שבכאו"א מישראל, כידוע שהפסוק „דרך כוכב מיעקב גו“ שקאי על מלך המשיח (ירושלמי תענית פ"ד ה"ה), קאי גם על כאו"א מישראל (ירושלמי מע"ש פ"ד ה"ו), כיון שיש בו ניצוץ מנשמת משיח (מאור עינים ס"פ פינחס).

(19) ונקל למוצאם – ע"י ספרי המפתחות (שרבו בדורנו זה) על סדר הא-ב, בערכים המתאימים: גאולה, משיח, וכיו"ב.

(20) רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ב.

בגאולה האמיתית והשלימה שאין אחרי גלות, כפס"ד הרמב"ם⁸ "יעמוד מלך מבית דוד וכו'".

... ושם⁹ (בהתחלת הסוגיא): "דבי רבי שילא אמרי שילה שמו, שנאמר עד כי יבוא שילה, דבי רבי ינאי אמרי ינון שמו (כמו ינאי, כל אחד הי' דורש אחר שמו¹⁰), שנאמר יהי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו, דבי רבי חנינה אמרי חנינה שמו, שנאמר אשר לא אתן לכם חנינה, ויש אומרים מנחם בן חזקיה¹¹ שמו, שנאמר כי רחוק ממני מנחם משיב נפשי¹².
ואנן (חסידים) נעני' אבתריהו (בנוגע לרבותינו נשיאינו, ובפרט כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – יוסף שמו, שנאמר¹³ "יוסף אדני שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'", יצחק שמו, שנאמר¹⁴ "אז ימלא שחוק פינו".

* * *

"רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושי' ותפארת לו מן האדם"¹⁵. . . ויש לומר הביאור בזה – בהמשך להאמור לעיל בנוגע להתגלות וביאת המשיח:

... "רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם":

"האדם" – קאי על "אדם"¹⁶ הזה (ש"הוא במדרגה גדולה. . . שלימו

(8) שבעה 5.

(9) סנהדרין שם.

(10) פרש"י שם. – ולהעיר מדויק לשון רש"י "כל אחד הי' דורש אחר שמו" (ולא שהתלמידים חידשו ששמו כשם רבם).

(11) כ"ה ("בן חזקיה") בדפוסים שלפנינו, ובירושלמי ואיכ"ר: "מנחם" סתם. – ולהעיר שרש"י מעתיק תיבת "מנחם", ומוסיף "בן חזקיה". וכנראה שצ"ל בפרש"י "ה"ג בן חזקיה", אלא שהבחורה הזעזער "תיקן" והשמיט "ה"ג". ועצ"ע.

(12) וראה גם ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד. איכ"ר פ"א, גא. וראה לקוטי לוי"צ על מארז"ל ע' קו ש"כל הדעות אמת הם ואלו ואלו דא"ח, עיי"ש.

(13) ישע"י יא, יא"ב.

(14) תהלים קכו, ב. וראה ברכות לא, א.

(15) אבות פ"ב מ"א.

(16) לקו"ת פרשתנו כב, ב.

י. "זב שראה" או "בעל ראייה" וזהו ההבדל בין שני אופני הלימוד שלעיל: לפי הדרשה שלומדים על זב בעל שתי ראיות מן הפסוק "מוזבו – מקצת זובו טמא", הרי זב בעל שתי ראיות הוא "מקצת" של זב גמור, בעל שלש ראיות.

ואילו לפי דרשת רבי סימאי "מנה הכתוב שתיים..." – התורה מפרטת "שתיים" בנפרד, ו"שלש" בנפרד, בשני פסוקים נפרדים – הרי אלה הם שני סוגים שונים של זב⁴⁹.

ולפי זה ניתן לבאר גם את ההבדל בין הניסוח ב"תורת כהנים" לבין לשון רש"י בסוף הפרשה: ב"תורת כהנים" מובא תחילה⁵⁰ הלימוד "מוזבו – מקצת זובו". ולכן נאמר כאן "זה שראה⁵¹ שתי ראיות... שלש ראיות" – ביטוי זה מדגיש את הראיות בפועל. יש להן אותה מהות, וההבדל הוא רק בכמות הראיות שכבר היו.

אך רש"י המביא, כדלעיל, את דרשת רבי סימאי, סובר, שמדובר באנשים שונים – "בעל" אחר "שראה", ולכן הוא מדייק ומפרט בלשוננו⁵² "בעל ראייה אחת... בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות"⁵³ – כל אחד מהם הוא "בעל" לעצמו בנפרד.

(משיחת ש"פ מצורע תשכ"ה)

בתוספתא שם, גם ל"ב"ש מצטרפות הראיות רק אם היו כולם בתוך ג' ימים. וראה משנה אחרונה זבים שם. (49) ואף שגם לר' סימאי איצטרך הדרשה "מוזבו, מקצת זובו מביאין קרבן כו'" (מגילה שם. וראה רש"י שם ד"ה מוזבו), וכן יליף שבעל ב' ראיות טעון ז' נקיים דכתיב "מוזבו וספר, מקצת זובו וספר" (מגילה שם ואילך) – מ"מ: א) שזוהו רק בלימוד ע"ד ההלכה, ב) היסוד שיש חילוק בין ב' וג' (לר' סימאי) הוא מזה ש"מנה הכתוב שתיים כו'", ו"מוזבו" ילפינו רק באיזה ענין הם חלוקים (שתיים לטומאה ושלש לקרבן. וכן דגם שתיים טעון ז' נקיים).

(50) ע"פ"ט טו, ג. וראה שם, יג. שם, טו. (51) ולהעיר, שגם לעיל שם הלשון בתור"כ הוא: מקצת זובו .. את שראה שתי ראיות – דלא כהלשון בנדה שם "לימד על בעל ג' ראיות .. מקצת זובו טמא לימד על בעל ב' ראיות כו'".

(52) לשון זה ("בעל ב' .. בעל ג'") רגיל בכ"מ (וכ"ה הלשון גם בהדרשה ד"מוזבו מקצת זובו", כבהערה שלפניו¹) – והדיוק שבפנים הוא מזה שרש"י משנה מלשון התור"כ על אתר. (53) ולא "בעל שתי ראיות ושלש ראיות".

וחל על האדם דין של בעל שלש ראיות או לאו. זוהי מחלוקת, לדעת רבי אליעזר בן יהודה⁴⁶, בין בית שמאי לבין בית הלל:

אם טומאת בעל שתי ראיות היא ענין בפני עצמו, יוצא שמיד לאחר שתי הראיות חלה עליו חובה לספור שבעה נקיים, ורק אם הוא רואה מיד ראייה שלישית, הרי ברור שהוא בעל שלש ראיות.

ולפי זה יוצא, שאם היתה לאחר שתי הראיות הפסקה, והתברר באופן גלוי שאין הוא בעל ראייה נוספת, הרי זה ענין חדש ואיננו מצטרף לשתי הראיות הקודמות⁴⁷.

אך אם טומאתו של בעל שתי ראיות היא חלק מטומאתו של בעל שלש ראיות, צריך להסיק מכך, שגם לאחר שעבר יום אחד משבעת הנקיים, שלאחר שתי הראיות, מצטרפת הריאה השלישית לשתי הקודמות. כי ספירת שבעת הנקיים לאחר שתי הראיות אינה משום שראיית שתי ראיות מחייבת כשלעצמה, אלא משום שהן חלק "ומקצת" של שלש ראיות⁴⁸.

(46) זבים פ"א מ"א. ובתוספתא שם (פ"א, ב) דחור רע"ק להיות שונה כדבריו.

ולת"ק במשנה (זבים שם. משנה ראשונה דרע"ק תוספתא שם, א) דפלוגת ב"ש ובי"ה היא ב"ראה אחת ובשני הפסוקי ובשלישי ראה שתיים" – י"ל שס"ל שפליגי בגדר דבעל ראי' אחת אי הוי פרט בוב (גמור) או לא, ותלוי בפלוגתתם שלפניו (כמשנה ותוספתא שם. וראה חסדי דוד לתוספתא שם) אי בעל ראי' אחת הוי כשומרת יום או כבעל קרי (לדעת המהרש"א (נדה עב, ב) דל"ב"ש "בראי' שני' של זוב הוה זוב גמור למפרע". אבל ראה משנה אחרונה זבים שם).

אבל להעיר דבשומרת יום כנגד יום ס"ל לבי"ש דגם הרואה יום אחד עשר" שא"פ להצטרף לזבה גדולה הוי שומרת יום דאורייתא (משנה סוף נדה), ובנדוד"ד (זב בעל ראי' אחת) ס"ל להראיות מצטרפות. אבל ראה לקוטי שם (ע' 114 ואילך) ש"ייל, שלבי"ש גם בראה יום י"א ישנו הענין דחוי לצטרופי לזבה גדולה, אלא שהוא בכח, ע"ש. ואכ"מ.

(47) ולכן לא קבלו ב"ה מ"ש להם ב"ש (ותוספתא שם, ב) והאיל ונזקק לספירת שבעה בטל הראי' את יום הטהור" – כי אף ש"בטל הראי' את יום הטהור", א"פ להראי' שלאח"ז להצטרף להראיות שלפניו, כי כבר חל עליו הגדר דוב בעל שתי ראיות.

(48) עפ"ו יש מקום לומר, שגם אם הי' הפסק יותר מיום א' מצטרפת ראי' הג' לב' ראיות הראשונות, מכיון שכל הטומאה (וספירת ז' נקיים) של ב' ראיות הוא מפני שהן ההתחלה של שלש ראיות. אלא שלדעת ר"א ב"ד ינאי

הוספה

בשורת הגאולה

כב.

מדובר ומודגש ביותר בזמן האחרון ממש ע"ד הצורך בפעולתו של כאו"א מישראל לעשות כל התלוי בו להביא את משיח צדקנו בפועל ממש תיכף ומיד ממש,

– כיון שבימינו אלה ממש (עם סיומו של חודש ניסן דהי' תהא שנת אראנו נפלאות) „כלו כל הקיצין“ (קקץ הימים" וקקץ הימין"¹) כפשוטו ממש², ובודאי שתיכף ומיד בא משיח צדקנו, וכאו"א מראה באצבעו ואומר „הנה זה (מלך המשיח) בא“³, שכבר בא (בלשון עבר) ברגע שלפני רגע זה.

* * *

משיח נמצא בעולם בזמן ומקום הגלות, ובמצב של גלות, שסובל תחלואי הגלות [כהמשך הגמרא⁴ „אמר רב אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש“, „אם משיח מאותן שחייין עכשיו“⁵ ודאי היינו רבינו הקדוש, דסובל תחלואים וחסיד גמור הוה“⁶], ומצפה בקוצר רוח ובכליון עינים⁷ להתגלות (מההעלם בזמן ומצב הגלות), דמלך המשיח גואל את ישראל

(1) ראה אוה"ת ר"פ מקץ. וש"נ.
(2) נוסף לכך שבזמן הגמרא כבר „כלו כל הקיצין“ (סנהדרין צז, ב).
(3) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ (פ"ב, ח (ב)).
(4) סנהדרין צה, ב.
(5) וע"פ פס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספי"א) „ואם יעמוד מלך מבית דוד כו" – היינו שהוא כבר מלך.
(6) פרש"י שם. – וע"ש זה נקרא „חיוורתא (מצורע) דבי רבי“, „ע"ש רבינו הקדוש שנקרא רבי . . . שהי' סובל תחלואים ויסורים כמוהו“ (תדא"ג מהרש"א שם).
(7) שלכן „שרי חד ואסיר חד (מתיר נגע ומקנחו וקושרו מתיר האחר ועושה כן, ואינו מתיר שני נגעים יחד (כשאר הסובלי חלאים שיושב ביניהם)), אמר דילמא מבעינא דלא איעכב (אי בעי לי לצאת ולגאול את ישראל לא איתעכב כדי קשירת שני נגעים)“ – סנהדרין שם ובפרש"י.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

❧ ❧ ❧

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

❧ ❧ ❧

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד